

WAGNERIANA CATALANA N° 22 ANY 2005

TEMA 6: CANTANTS, INTÈRPRETS, DIRECTORS...

TÍTOL: **GRANS INTÈRPRETS WAGNERIANS: LAURITZ MELCHIOR**

AUTOR: *Fernando Guzman*

Lauritz Melchior (Hommel, Lebrecht) va néixer el 20 de març de 1890 a Copenhagen. Durant la seva infantesa formà part del cor d'una església anglicana de la seva ciutat natal, on hi va cantar com a tiple. Anys més tard, descobreix el bonic món de la lírica, en acompanyar la seva germana cega a l'òpera. Aquests van ésser els albors musicals del que hauria d'ésser un dels més grans tenors heroics de tots els temps.

L'any 1908 comença la seva formació musical a la Real escola de Copenhagen amb Paul Bang. Cinc anys després, el 2 d'abril de 1913 debuta interpretant el paper de Silvio a l'òpera "I Pagliacci" a l'Opera Real (Teatre Det Kongelige) de la capital danesa. Durant els anys següents segueix interpretant papers de baríton en òperes com «La Traviata», «Carmen», «Freischütz», «**Parsifal**» «Faust», «**Tannhauser**» i «Der Rosenkavalier».

Quatre anys més tard, Melchior cantava el paper de Comte di Luna de l'òpera verdiana «Il Trovatore». Durant la gira, aquell estiu de 1917, compartia l'escenari amb la contralt americana Charles Cahier –antiga deixeble de Jean Reszke- que va ser qui li aconsellà reeducar la seva veu cap a la tesitura de tenor. Malgrat els seus dubtes inicials, el «gran danès» va comprovar que la seva companya de repartiment tenia raó i inicià els estudis amb Vilhelm Herold, descobrint l'autèntica naturalesa de la seva veu providencial. La tardor de 1918 ja es trobava preparat per assolir el seu segon debut, aquest cop com a tenor, en el paper de **Tannhauser**, en el mateix Teatre de l'Òpera Real el 8 d'octubre de 1918.

La seva veu era encara molt baritonal i durant un cert temps va alternar els papers de baríton amb els de tenor, així va cantar Silvio de "I Plagliacci", però també Sanson de Saint-Saëns, i un dels jueus de l'òpera "Salomé", ampliant així el seu repertori de tenor.

Amb l'ajuda econòmica del novel·lista anglès Hugh Walpole, que el va escoltar en un concert a Londres l'any 1919, Melchior va estudiar intensament els personatges wagnerians amb Victor Belgel a la capital britànica. Posteriorment va seguir incansable estudiant amb Ernst Grenzebach a Berlín, amb Anna Bahr Mildenburg a Munich i amb Karl Kitte a Bayreuth (1921-

1923). Aquest titànic esforç possibilità el seu debut internacional el 14 de maig de 1924 al Covent Garden, com a **Siegmond**, sota la batuta de Bruno Walter. Aleshores, ja havia desaparegut el problema del sostre tonal conseqüència del canvi de tessitura.

Còsima i **Sigfrid** Wagner resten gratament impressionats amb la veu de Melchior i aquell mateix any el contracten per a cantar els papers de **Siegmond** i **Parsifal** en el Festival de Bayreuth. Hi torna regularment fins l'any 1931, any en que mor el fill del mestre i s'acomia del Turó Sagrat amb **Tristany**. Els estius successius interpreta els rols de **Siegfrid**, sota la batuta de Furtwängler i **Tristany** i **Tannhauser** sota la direcció de Toscanini. Del tenor danès, Còsima va dir que era "el més gran **Parsifal**".

Durant aquests anys actua regularment a les ciutats alemanyes de Berlín (1925-1929), Hamburg (1927-1930), Bayreuth i ocasionalment Magdeburg juntament amb altres ciutats de parla alemanya. També se'l pot escoltar al Covent Garden de Londres (1926-1939) on es realitza el seu desig de cantar "Othello" i a Barcelona, al Liceu, on per primera vegada interpreta un dels seus papers més característics, **Tristany** (1929).

El 17 de febrer de 1926 debuta al Met en el paper de **Tannhauser**, juntament a Schorr, Jeritza, Branzell i Bhnen, si bé l'acollida del públic novayorkès va ser més aviat freda. Olin Downs escrivia en el New York Times: "aquest escriptor recorda Melchior com a **Siegmond** i **Parsifal** l'estiu de 1924 a Bayreuth i la impressió del seu **Tannhauser** d'ahir tarda, em resulta tan diferent que em sembla bé esperar fins que apareixi en un altre paper wagnerià per esbrinar l'extensió real de la seva potència. Aquí no és desconegut que la música de **Tannhäuser** sembla alta per a ell. El to era forçat, desigual en qualitat i sofrida línia melòdica. No obstant això, va anar perfeccionant-se a mida que l'òpera avançava i el relat de l'últim acte fou interpretat de manera commovedora. En aquest punt el contingut va tenir una qualitat i llibertat no assolides anteriorment".

La gèlida acollida del públic americà va fer que Melchior es retirés poc més d'un any dels teatres, per a concentrar-se estudiant amb el professor Egon Pollack a Hamburg. Durant aquest temps se centrà en els papers wagnerians més importants, el seu retorn marcarà una època de triomfs sense precedent. A partir de 1929, any en que canta **Sigfrid** i Tristany, la carrera musical de Melchior es troba indefectiblement unida al *Metropolitan Opera House* de New York. L'Intendent General del Met, Rudolf Bing, escriurà en les seves memòries, aparegudes l'any 1972 "Cinc mil vetllades a l'Opera": El Met tenia la sort de tenir contractat el millor tenor heroic del món, Lauritz Melchior..."

Durant les dècades següents la carrera professional de Melchior trobà un important punt de

suport per a la seva consolidació en les produccions de les òperes del Met que es representaren en diverses ciutats, principalment a San Francisco, Chicago i fins i tot en el Teatre Colón de Buenos Aires.

Quan va estallar la segona gran guerra, Melchior es va traslladar definitivament als Estats Units per a continuar la seva carrera musical i l'any 1947 es va nacionalitzar nordamericà.

El periple americà de Melchior està marcat en bona mesura, per les denominades "broadcast" del Met. A partir de 1931 la NCB va començar a retransmetre sistemàticament les temporades novayorkeses fins la temporada de 1948 inclosa. La primera va tenir lloc el 25 de desembre amb "Hänsel und Grethel". El febrer de l'any següent tenia com a protagonista Melchior en el paper de **Tannhauser** en l'acte II del drama wagnerià junt a Jeritza, Schorr i Bohnem. El 16 d'abril va repetir junt a Rethberg, Manski i Tibbet. El primer **Tannhauser** complet no arribà fins el 22 de febrer de 1933 amb el tenor danès com a indiscutible protagonista. En les deu temporades que es representà **Tannhauser**, durant el matrimoni Melchior-Met, només en la sessió del 16 de desembre de 1939 no cantà Melchior, essent substituït per Eyvind Laholm que havia fet el seu debut com a **Siegmond** el 6 de desembre d'aquell any.

Per aquella època la Emi-Electro havia decidit realitzar la gravació completa de "**Die Walkure**". Aquesta idea havia començat l'any 1928 quan aquesta companyia encara no tenia el mateix nom. L'any 1933, però, es va creure oportú materialitzar aquest somni a Berlín. Per això es va demanar la batuta de Bruno Walter. El projecte es va endarrerir fins 1935 en que s'enregistrà el primer acte a la capital austríaca amb l'Orquestra Simfònica de Vienna, Lotte Lehmann com **Siglinde**, Lauritz Melchior com a **Siegmond** i Emanuel List com a Hunding.

Després d'aquesta concessió al Vell Continent, el gegant danès d'aspecte bondadós retorna a Amèrica. El març de 1934, el gerent d'aleshores Giulio Gatti-Casazza disposa d'un equip de cantants wagnerians de la talla de Friedrich Schorr, Lauritz Melchior i Frida Leider. Durant aquesta època es va introduir la novetat de les "retransmissions" els dissabtes a la tarda, les representacions wagnerianes tingueren un paper important en la planificació del Met. Aquell mateix any, el gerent del teatre i el director Bodanzky realitzen una prova a Kirsten Flagstad, qui substituirà Frida Leider la temporada següent. El 2 de febrer de 1935 debutarà com a **Siglinde** juntament amb Melchior, constituint a partir de llavors, la parella wagneriana "indissoluble" envejada per tots els teatres d'òpera del món.

La temporada 1937-1938 Flagstad i Melchior van cantar junts 38 vegades en setze

setmanes. Com a botó de mostra s'ho val la representació de **Sigfrid** que dirigí Artur Bodanzky el 30 de juny de 1937. El públic anava en massa a escoltar la parella de moda, però entre bambalines, les personalitats incompatibles entre ells dos derivaren cap a l'enemistat. De res van servir els vells temps en què Melchior va ajudar la jove Flagstad quan anava al Turó Sagrat per interpretar Elsa o les moltes vegades que junts varen cantar fins a tres cops per setmana. La qüestió va arribar a ser evident quan Melchior no va cantar en la gala honorífica que es va celebrar amb motiu dels 25 anys de carrera de la Flagstad l'any 1938 quan ella va exercir pressió per deixar fora al danès de la reposició del "Fidelio" metropolità. Per altra banda, era evident que Melchior preferia en privat Frida Leider i a la seva col·lega d'encesa veu Lotte Lehmann. Sigui com sigui la situació va continuar de manera velada fins que va arribar a fer-se insostenible, per la qual cosa Rudolf Bing, acabat de ser reelegit intendent general del Met, va posar un enginyós ham en el que picaria "un Melchior terriblement gras i envellit" i Helen Traubel.

La representació de Lohengrin del 2 de febrer de 1950 seria la darrera, en la que s'acabaria el matrimoni Melchior-Met. Enrere restaven els seus 53 **Lohengrin**, els 40 Parsifal, els 43 **Sigfrid** del "Götterdämmerung", els 51 **Tannhäuser**, els 41 **Sigfrid** de la segona jornada de l'Anell, els 62 **Siegfried** i els 97 **Tristan**.

Després de la segona guerra mundial, però sobre tot després del seu comiat del Met, la fama de tan carismàtic **Tristan** va fer que la indústria cinematogràfica s'interessés per ell, com anys enrere ho havia fet amb la Flagstad, que es plasmà en la pel·lícula que va coprotagonitzar amb Carlos Gardel. Interés que queda palès en produccions hollywoodenses com "Luxury Liner", "Two sister from Boston" i "The stars are singing". A més va aparèixer diverses vegades a la televisió en programes de gran acceptació, als escenaris de Broadway i amb freqüència a la ràdio, de les intervencions en la qual destacarem l'enregistrada al seu domicili californià en ocasió de complir 81 anys (1971), en operetes i en innumerables concerts a diverses ciutats americanes durant el seu període metropolità –abans i després de la guerra mundial– com els celebrats en el Hollywood Bowl, el 26 d'agost de 1948 junt amb Helen Traubel (a destacar fragments de **Lohengrin** i **Tristan i Isolda**), en el Standard Hour de San Francisco l'any 1949 i fins i tot en el Teatre Colón de Buenos Aires, com assenyalem anteriorment.

La popularitat del "gran danès" era enorme essent requerida la seva presència per a actes públics tan singulars com cantar "The star spangled Banner" abans de començar la temporada de basket a la pista dels "Angeles Dodgers"

Recentment s'han editat dos vídeos de Firestone (1950-1963) que inclouen en un total de set interpretacions, fragments d'òperes, cançons populars, etc. Dels registres del Met procedeix el "Racconto" de Lohengrin en el que ens ofereix un extraordinari sentit de la declamació i rutilants aguts.

Els últims anys de la seva vida va crear la Fundació Melchior Heldentenor, per ajudar joves cantants vocalment dotats. El 18 de març de 1973 moria a la seva llar de Santa Mònica (Califòrnia) l'excel·lent heldentenor del segle xx.

Melchior representa l'"Edat d'Or" de les veus wagnerianes. Sir Thomas Beecham, en referir-se a ell, va dir: "Joi només conec dos vertaders tenors heroics: Tamagno i Melchior".

Excepte **Walter von Stolzing**, Melchior va cantar tots els papers wagnerians més importants per a veu de tenor heroic. Fou partenaire de cantants com Frida Leider, Kirsten Flagstad, Lotte Lehmann, He-len Traubel, Astrid Varnay. El poderós cabal de la seva veu el va acompanyar gairebé fins al final de la seva carrera, el seu color baritonal, el sentiment que verteix sobre els seus Tristanys elegants i apassionats a la vegada, fa que s'oblidin certes imprecisions pel que fa al ritme i valor de les notes o certes dificultats vocals en algunes escenes –com per exemple, l'escena al costat de **les Filles del Rhin** en la gravació de la representació del 30 de gener de 1937 sota la batuta d'Artur Bodanzky. El resultat de la fracció obtinguda entre les seves dots vocals partida per les interpretatives –era un veritable actor-, ens dona la clau del que ha d'ésser un tenor heroic.

La seva llarga trajectòria professional ha fet que Lauritz Melchior sigui un dels tenors –encara que existeixen també gravacions com a baríton-, la discografia del qual ha sigut una de les més prolífiques de la història del vinil, potser només comparable en nombre a les de Jacques Urlus o Leo Sezelak. De la seva extensa producció destacarem les següents gravacions:

"Tristany i Isolda" Music & Arts. CD 647-1. Gravació enregistrada al Met, sota la batuta del vienès Erich Leinsdorf. Melchior comparteix pro-tagonisme amb Kirsten Flagstad, i completen el repartiment Julius Huehn, Kerstin Thorborg i Emanuel Liust. Van ser 97 les vegades que Melchior va interpretar el Tristany durant la seva permanència al Met. Això ens pot donar una idea de la quantitat de gravacions que es van poder fer d'aquest drama wagnerià, la majoria de les quals s'han de considerar "pirates" provinents de retransmissions radiofòniques.

“Tristany i Isolda”. Acte II. Legato Classics LCD 145-1. Gravació dirigida per Fritz Reiner el 1937 on, junt a Melchior, canten Flagstad i Meisle. En aquesta com en l’anterior podem escoltar un Melchior pletòric de facultats, refilant notes altes amb un so rodó, distingida entonació, bonic to, elegància i una profunda tendresa que ha fet de Melchior, a parer de John Gotwalt, el més important tenor wagnerià en disc. Existeix una altra gravació del mateix drama dirigida per Reiner al front de l’Orquestra Filharmònica de Londres i el Cor de la Royal Opera House, en el que junt a Melchior completen el repartiment Flagstad, Kaiter i Janssen.

“Tristany i Isolda”. EMI Classic CHS 7 640372. És una gravació procedent del Covent Garden en la sessió de Coronació de George VI (juny de 1937). Sir Thomas Beecham dirigeix l’Orquestra Philharmonica de Londres i el Cor del Royal Opera House. El repartiment inclou, entre els seus principals papers, Melchior, Flagstad, Nilsson, Janssen i Klose .

“Tannhäuser”. Music & Arts CD 664-3. Llegendària gravació procedent de les “broadcast” del Met de 1942, sota la batuta de Georg Széll. Junt a Melchior figuren Helen Traubel, Herbert Janssen, Kertin Thorborg i el gran Alexander Kipnis. Junt a aquesta gravació s’inclouen en el CD fragments de l’acte III de La Walkiria de la Opera de San Francisco , de novembre de 1936, amb Flagstad, Melchior i Schorr, dirigits per Merola; fragments de **“Gotterdammerung”** procedents de maig de 1939 amb Melchior, Flagstad, Nors sota la direcció de Bodanzky i extractes de **“Sigfrid”** amb Flagstad i Hartman sota la batuta del mateix director, gravat al Met el desembre de 1938. Existeix també una gravació dirigida per Leinsdorf de la representació del 4 de gener de 1941 en la que intervenen, junt amb el nostre tenor, Flagstad, Thorborg, Janssen i List.

“Tannhäuser”. Myto 3MCD 935.90. Aquest CD recull la darrera representació del drama que va tenir lloc el 6 de març de 1948. Després de la desaparició del gran tenor de l’escenari novayorkès l’obra no es va representar fins el 1954 amb Ramon Binay com a protagonista. La versió és la coneguda com de París sense la intervenció de **Walther** en el torneig dels minnesänger en el segon acte, l’omissió de la primera estrofa de l’Himne a l’Amor i la resposta de **Venus**, sens dubte per a afavorir l’intervenció més llarga en aquesta versió, de Melchior.

“Die Walküre”, Myto 3MCD 913.41. Sota la direcció de Leinsdorf, gravació del *Met* (1941) en la que juntament a Melchior apareixen en el repartiment Traubel, Schorr, Thorborg, Kipnis i la jove debutant Astrid

Varnay, que va substituir Lotte Lehmann. Inclou un bonus de Varnay i Melchior en el Metropolitan sota la batuta del mateix director. (1943). Existeix un CD de la gravació íntegra del debut de la Varnay en el segell Myto 3MCD 924.66 que inclou un bonus de la soprano interpretant el paper protagonista femení a Macbeth.

Cal mencionar també la gravació de la **Primera Jornada de l'Anell** del 1944 sota la direcció de G. Széll.

“Die Walküre”, actes II i III Music & Arts. Flagstad, Melchior, Lawrence, Schorr, Thorborg, Hoffmann. Gravació procedent de la representació del Met del 18 desembre de 1937, dirigida per Artur Bodanzky.

“Die Walküre” Myto. Recull la gravació d'aquest drama wagnerià a Boston (1940) en el que Erich Leinsdorf dirigeix Melchior, Lawrence, Huehn, Branzell, List i l'orquestra i cors del Met. El CD inclou entrevista radiofònica a Flagstad i Melchior.

Amb anterioritat, el 17 de febrer del mateix any, es va gravar en el Met, amb un elenc similar de cantants i sota la mateixa direcció orquestral, la **primera jornada de la Tetralogia**. el 10 de març de 1940, es va gravar l'únic registre complet de **“Die Walküre”** en el que Melchior cantava durant 16 i 13 segons respectivament, el “Wälse” (com-promeses filigranes orquestrals a càrrec del conjunt que va dirigir Leinsdorf mentre la “criatureta” cantava). Aquesta gravació pot trobar-se en els segells discogràfics Myto i Walhall.

“Lohengrin”. Myto. Recull la representació del 27 de juny de 1940 en el *Met*. La direcció a càrrec del vienès E Leinsdorf, junt amb ell, Melchior, Rethberg, Thoorborg, Huehn, List, Warren. Inclou un bonus de l'acte III de **Tannhauser**, sota la direcció d'Arthur Bobanzky.

Kirsten Flagstad & Lauritz Melchior. The legendary american repertoire. Gramofono 2000 CD ab 78526. Gravacions de 1938-41, fragments de **Lohengrin, Tristany i Isolda**, Fidelio i **Parsifal**.

“Lauritz Melchior in concert. 1944-1949” Eklipse EKR CD27. Gravació digitalitzada i remasteritzada de fragments dels concerts del 26 i 28 d'agost de 1948 en el Hollywood Boll amb Helen Traubel, (**Lohengrin i Tristany**); “Vesti la Guibba” de Pagliacci; fragments dels

concerts a l'Standard Hour San Francisco el 1949: Wagner, Bach/Gounod, De Curtis, Spielmann i dels concerts oferts en el Concert Hall el 1944 i 1947 amb obres de Puccini, Wagner i Schubert.

FONTS CONSULTADES i NOTES

New Grove Dictionary of Opera.

New Grove de Música i música firmat per Desmond Shave-Taylor.

Diccionario de Intérpretes y de la interpretación musical en el siglo XX. Alain Paris.

Notes al CD "Tristan e Isolda Acte II 1937", article firmat per John Gotwalt.

Revista Scherzo extra num 2 "Las cien mejores óperas" 1995. Els comentaris wagnerians a càrrec d'Angel Fernando Mayo.

Sobre les incompatibilitats entre ambdós cantants constitueix una bona font d'informació la biografia que va escriure Shirlee Emmons "Tristanissimo" sobre Melchior, Shirmer Books, 1990. Una altra perspectiva diferent sobre el tema l'exposa Rudolf Bing en la seva biografia "Cinc mil vetllades d'òpera".

2.- Amb motiu del seu setanta aniversari va gravar, el març de 1960, el primer acte de La Walkiria amb l'Orquestra Radiofònica de Dinamarca interpretant un Siegmund que mostrava una sorprenent resistència i conservació del to

.- Aquesta gravació té una trampa, doncs EMI no ha tingut mai una gravació íntegra del drama wagnerià a càrrec d'aquest director. Sembla que hi va haver un error i es van canviar vuit caixes de discs de 78 en la referència dels quals només apareixia "Tristany i Isolda", com a resultat del mateix –segons assenyala l'enginyer Kieth Hardwick- la gravació recull l'anterior de maig de 1936 sota la batuta de Reiner i la de l'any següent de Beecham, de qui serien només l'acte II i el principi del III.

